

# PISMO U GODINI OSNIVANJA PALFEST-A

Dragi prijatelji,

Žao mi je što danas ne mogu biti ovde da vas lično dočekam.

Dobro došli u ovu ožalošćenu zemlju, čija je književna slika daleko lepša od njene sadašnje stvarnosti. Vaša hrabra poseta, kao čin solidarnosti, predstavlja mnogo više od prolaznog pozdrava narodu koji je lišen slobode i normalnog života; ona je izraz onoga što Palestina danas znači ljudskoj savesti koju vi predstavljate. To je izraz svesti pisca o svojoj ulozi: ulozi koja je neposredno povezana sa pitanjima pravde i slobode. Potraga za istinom, koja je jedna od dužnosti pisca, na ovoj zemlji poprima oblik suočavanja sa lažima i otuđivanjem koji opsedaju savremenu istoriju Palestine; sa pokušajima da se naš narod izbriše iz istorijskog pamćenja i sa geografske mape ovog mesta.

Sada smo u šezdesetoj godini Nakbe. Danas ima onih koji likuju nad grobovima naših mrtvih i koji našu Nakbu smatraju svojim praznikom. Ali Nakba nije sećanje; to je trajno, i dalje prisutno iskorenjivanje koje ispunjava Palestince strahom za sopstveni opstanak. Nakba se nastavlja jer se nastavlja okupacija. A nastavak okupacije znači nastavak rata. Izrael ne vodi ovaj rat da bi odbranio svoje postojanje, već da bi izbrisao naše.

Sukob se ne tiče pitanja postojanja njih i nas, kako to tvrde izraelski izvori. Arapi su jednoglasno ponudili Izraelu zajednički mirovni sporazum u zamenu za priznanje prava Palestinaca na nezavisnu državu. Ali Izrael to odbija.

Dragi prijatelji, tokom posete ovom mestu videćete голу istinu. Juče smo slavili kraj aparthejda u Južnoj Africi. Danas vidite kako aparthejd ovde cveta više nego ikada. Juče smo slavili pad Berlinskog zida. Danas vidite kako zid ponovo raste, obavijajući se oko naših vratova poput džinovske zmije. Zid koji ne razdvaja Palestince od Izraelaca, već Palestince jedne od drugih i uskraćuje im svaki pogled ka budućnosti; koji ne razdvaja istoriju od mita, nego istoriju i mit sjedinjuje rasističkom pronicljivošću.

Život ovde, kao što vidite, nije nešto što se podrazumeva, već je čudo svakodnevice. Vojne barijere razdvajaju sve od svega. I sve – čak i priroda – postoji privremeno i podložno je uništenju. Život ovde nije pravi život – on je samo puko približavanje smrti. I kakva je ironija to što se pojačana represija, zatvaranja, širenje naselja, svakodnevna ubistva odvijaju u okviru onoga što se naziva „mirovnim procesom“, procesom koji se vrti uprazno, preteći da ubije samu ideju mira u našim srcima koja već dovoljno pate.

Mir ima dva roditelja: slobodu i pravdu. A okupacija je prirodni roditelj nasilja. Ovde, na ovom delu istorijske Palestine, dve generacije Palestinaca su rođene i odrasle pod okupacijom. One nikada nisu upoznale drugi – normalan – život. Njihova sećanja su ispunjena prizorima pakla. Gledaju kako im sutrašnjica izmiče iz ruku. I mada im se čini da je sve van ove stvarnosti raj, oni ipak ne žele da odu u taj raj. Oni ostaju, jer ih nada održava u životu.

U ovom teškom istorijskom trenutku žive i palestinski pisci. Ništa ih ne razlikuje od njihovih sunarodnika. Ništa, osim jednog: pisci pokušavaju da sakupe razbijene delove ovog života i ovog mesta u književni tekst, tekst koji nastoje da učine celinom.

Govorio sam ranije koliko je teško biti Palestinac, i koliko je teško Palestincu biti pisac ili pesnik. S jedne strane, moraš biti veran stvarnosti, a s druge, odan svom književnom pozivu. U toj zoni napetosti, između dugotrajnog „vanrednog stanja” i piščeve književne mašte, kreće se jezik. On mora da koristi reč kao otpor vojnoj okupaciji. A istovremeno mora – u ime reči – da se odupre opasnosti banalnog i ponavljajućeg. Kako u takvim uslovima potčinjenosti postići književnu slobodu? I kako sačuvati literarnost književnosti u tako surovim vremenima?

Pitanja jesu teška. Ali svaki pesnik ili pisac ima način da piše o sebi i svojoj stvarnosti. Jedno istorijsko stanje ne rađa jedan tekst – pa čak ni slične tekstove, jer su napisana sopstva mnogobrojna i različita. Palestinska književnost ne uklapa se u unapred pripremljene kalupe.

Biti Palestinac nije moto niti zanimanje. Palestinac je ljudsko biće, mučeno ljudsko biće koje svakog dana postavlja pitanja, nacionalna i egzistencijalna, biće koje nosi u sebi svoju ljubavnu priču, koje razmišlja o cvetu i prozoru otvorenom ka nepoznatom, koje ima strah od metafizičkog i unutrašnji svet koji se žestoko opire okupaciji.

Književnost rođena iz jasno definisane stvarnosti sposobna je da stvori stvarnost koja prevazilazi stvarnost – alternativnu, zamišljenu stvarnost. Ne radi se tu o potrazi za mitom sreće da bi se pobeglo od surove istorije, već o pokušaju da se istorija učini manje mitologizovanom, da se mit smesti na pravo mesto, u metaforu, i da nas transformiše iz žrtava istorije u saučesnike u humanizaciji istorije.

Dragi prijatelji i saradnici, hvala vam na plemenitom činu solidarnosti. Hvala vam na hrabroj inicijativi da probijete psihološku barijeru koja nam je nametnuta. Hvala vam što se odupirete pozivu da likujete nad našim mrtvim sunarodnicima. Znajte da smo još ovde, da još živimo.

*(S engleskog prevela Jovana Vojvodić)*